

סעיף ב

מקהלה בתפילה בבית הכנסת

ב. מקהלה פועלתה היא הנעמת התפילה המושרת לאזוני הציבור, והטראת אויריה, אולם אין שידת המקהלה יכולה להחליף את שליח הציבור, ועל כן כל חלקו התפילה שעניןם הוא תפילה יחיד או יציאה ידי חובה אינה יכולה להיעשות על ידי המקהלה. כל שותפות של מקהלה בתפילה הציבור אינה שייכת במקום שהובת התפילה על היחיד והוא מוציא עצמו ידי חובה **בתפילתו הפרטית** או שיווצה ידי חובה על ידי שליח הציבור. לדוגמא קריית שמע וברכותיה או תפילת עמידה לא יכולים להגיד על ידי מקהלה, מפני שהחשומע צריך לצאת ידי חובה או בתפלתו הוא, או בשמיעה מאחר ויציאה ידי חובה משום שומע כעונה. מקהלה אינה מתכוונת להוציא אחרים יה, ואפילו המשוררים במקהלה עצם אינם יכולים לצאת ידי חובה בשירה שהיא קצובה וחתוכה וצריכה להיות מתואמת עם שאר המשוררים ועם שליח הציבור, בקול ובקצב טסויים. ועל כן נראה שם כבר מכנים מקהלה לתוכ התפילה בבית הכנסת היא יכולה לשיר בפיוטים או במזמור תהילים כגון בקבלת שבת או בסיום התפילה: 'אדון עולם' או 'אנדל אלהים חי' ועוד.

ג. בדעתם למקהלה הייתה שירות הלויים בבית המקדש, היינו אנשים מסוימים (לוויים) שקבעו מתאים שוררו פרקים מסוימים בשעמדו על המעלות בין עזרת נשים לעזרת ישראל, הם לא הוציאו אף עלי' בתשובתי בחבל נחלתו (חיבר סי' כ).

שאלה

האם מותר לשלב מקהלה בתפילות הציבור, ואם כן באלו חלקיים מן התפילה?

[\[לראות\]](#)

תשובות

א. בטרם נשיב לשאלה, נראה להתנות זאת בנסיבות תנאים.

1) כל שילוב מקהלה בתפילה צריך הסכמה ותמייה של רב היישוב או רב בית הכנסת, כל דברינו להלן בטלים, אם הרוב הממונה על בית הכנסת חושב שלא ראוי או לא מתאים, עפ"י טעמי בהכרת הציבור אותו הוא מנהיג.

2) המקהלה בה עוסיק התשובה היא של גברים (או במשמעות בלבד, אין שום היתר למקהלה מעורבת טנבריס ונשים כאמור בסוטה (מח ע"א): "אמר רבי יוסי: זמר גברי וענני נשי - פריצותא, זמרי נשי וענני גברי - כאש בנערות". וק"ז בתפילה שקול באשה ערוה כאמור בשורע (ארוח סי' עה ס"ג) ובאחרונים).

3) אין להוסיף שום ליווי של כל נינה למקהלה אפילו בזמנים שאין בהם שום איסור בנגינה (כיום העצמאות וחנוכה), וזאת משומש הליכה בחוקות הגויים, וטפני חשש של התדרדרות למחולות וח"ז מחולות מעורבים. ועיין בחומר העניין בשורת זקנים אחנן (ווארקין, ח"א סי' ו).

4) אין לכפרל מילים אלא בשירה שלאחר התפילה ואין מהנוף התפילה כאמור בשורות יביע אומר (ח"ג, או"ח סי' ז) ועי' בתשובתי בחבל נחלתו (חיבר סי' כ).

אוצר החכמה

אשכנז נהגו לשורר את מזמוריו קבלת שבת חזון ומקהלה. וmbיא שהרב HID'A בהיותו באמסטרדם כתב שנגנו לשורר בכמה קולות (טעgel טוב עט' 142) את מזמוריו קבלת שבת, והוא לא הכיר זאת וקרא שמה: 'תחת שלשה (=קולות) רגזה ראש', וmbיא עוד שאחד מרבני טבריה כתב שנגנו לשורר באירופה בשםונה או עשרה קולות.

ד. ביצירור הדתי בימינו בתפילה של שבת או של רגלים לא נהגו במקהלה בתפילה (עד כמה שהלחותם לבור, בחזרות החסידיות יש מקהלה אבל אין יודע מה חילקה בתפילה או שבאה להניעים את השולחן – 'טיש') ולכן שילובה בבית הכנסת בשבתו ומוסדים צריך לענ"ד להיעשות בזיהירות נדולה ובמחשבה של חישוב תועלת לעומת הפסד בכל בית הכנסת בישובים שקיים רק בית הכנסת אחד, צריך להיזהר כפלים כיון שתמיד יהיה חלק מהציבור שלא יודעה עם הכנסת מקהלה לבית הכנסת. ולכן מן הראי שלא להעטifies עליו דברים שלא הורגלו בהם. ולכן אם מאי חשקה נפשם במקהלה, טוב יעשו אם ישירו אותה לסיום התפילה ואז לא תהא תרעומת.

ה. כך כתוב בשורות ז肯 אהרן (ח"א ס"י ו) בתשובה הרבה ואלקין לוועד הרבניים בק"ק לונדון:

"בדבר שאלתכם על שלשה פשעים אשר אלו הם המורדים מחריבי קורתא רוצים לתקן (לסקן) ולהנהיג בערכם, ה"ה: א) לעשות תפלים קב"ע קול באשה ערוה

אחד ידי חובתו אלא היו חלק מעבודת המקדרש.

בתקופת הראשונים לא ידוע לי על מקהלה המשוררת עם החזון.

בעדות ספרד לא התפללו עם מקהלה. הכנסת מקהלה לבית הכנסת נראה שמקורה בחיקוי מסויים של חוקות הגויים שנחגו כן בבתי תפילה בארץות אירופה. אף"כ בקהילות ישראל נהגו בדורות האחרונים במקהלה המסייעת לשילוח הציבור להניעים את התפילה, ורבני ישראל לא יראו כנגדה, אלא במקומם שהיתה חריגת מן ההלכה.

אוצר החכמאות

מקהלה מובאת בפסקין תשובה (אר"ח ס"י תקפא אות ז הערת 3) בשם החתס סופרין וכן מובאת בשורת נודע ביהודה (מהדרית – אה"ע זר ס"י קמנ), וכ"כ בשורת משנה שכיר (ח"א ס"י נא): "וידוע שהעוסוד הוא מקום שסתוקב津ן אצל התפלל הש"ץ עם המקהלה או עשרה אנשים לכל תפלה וכלל תחינה". וכן מובא בשורת לבושי מדכי (או"ח מהדרית ס"י קי), ובשורת רבינו עזרא איל הילדה היימר (ח"א או"ח ס"י צז), וכן בשורת באר משה כבוד חכמים (סימן כב). וכן במאמרו של מאיר שמעון גשורי (ארשת ח"א עט' תעב) כתוב שהיה מקהלות בבתי הכנסת הראשיים של הערים תל אביב וחיפה בתקופה שלפני קום המדינה וגם לאחריה.

בכתב עת בית אהרן וישראל (ט"ז, תשנ"ו) מופיע מאמר ארוך מאי לר' יהיאל גולדהברג בשם לקראות שבת לכדו ונולכה העוסק בקבלה שבת, וmbיא שבארצות

1. כתוב שם בסימן זה ולא מצאתי את התשובה.

כוונות המתקנים החדשניים הוא ורק להתדרמות לעצם ולפושעי ישראל, עושמים מעשה זורע וטבקשים שכור כפנחים, מביאים אש זורה לעבודת הקדש, לזרנת את בית יעקב, ואומרים שהם באים לפאר ולחומם את בית אלוקינו במקהלה נאה ובכבדות יפות, בודאי ששוב אסור לנו פנינו דבר זה מה"ת מלא תקים וו' אשר שנה, וכל זה אף כשהיה עצם הדבר מצות, אף"ה לאחר שרשעים משתמשים בהם, העשה שוב הדבר שנאוי משוקץ וסתוועב, וכ"ש בדברים הללו שהדברים מצד עצמן יש בהן איסור גדול וכמו שבואר"...

מסקנה

בימינו, שבאמצעי התקשות יש מוסיקה עד בלי די, והופעות אומנות ומקהלות באירועים שונים, שרובם הנadol אינם לשם שמיים, ובודאי שאין הקפדה הילכית באירועים אלו, הכנסת מקהלה לבית הכנסת לא תסייע לירادة הרוחנית הציבור, אלא להיפך תגרום לירידה רוחנית שכbicول גם בית הכנסת הפך למקום הופעת אומנות וונגניות. ועל כן מן הראוי להימנע מכך לענ"ד.

ולהעמיד נקבות לשorder עם החזון בנהכ"ג, ב) לנגן בעוגב (ארגייל) ביום החול בשעת חופה, ג) קאנפערטמאציאן לנערות (חג הבירות) בבהכ"ג, וע"ז תערוכות אנשים ונשים, זוגות זוגות בחור ובתולה גם יחד באים לחוג את חג זבח משפחה בהמון חוגג, מה אומדר ומה אדרבר, אין די מילים כדי לתאר את חומר האיסור וגודל המשללה שיש בזו, כי אף אם היו הדברים הללו מצד עצמן דברים המותרים לגמרי, ונ долה מזו שאפי' היו דברים שיש בהן מצות, אף"ה עכשו שעושים כזה שاري האסונות שאינם סבני', וגם רשיין וטישני ישראל נופיהו, אליהם הרעפארטמער, שוב אסור זה לפנינו מדורייתא וכסבואר בספרי (פ' שופעס) והובא שם ברשי' זילעהפ ולא תקים לך מצבה אשר שנה ד' אלהיר, אף שהיה המצבה חביבה בימי האבות, מ"ט עכשו שנאוי מפני שעשו אותם האומות ג"כ חוק לעובודתם ע"כ, ובכן גם העבורה הזאת אף אם מצד עצמן היו חביבים לפני המקומות כמו אשר סבורים הנהו בדיזני הבאים לתקן, בכ"ז עכשו שכבר עושים כן שاري האומות וכן הרעפארטמער בנטני תפלאן, וכל

אוצר חכמה

1234567 [אהוית](#)